

114. *Confirmatur consuetudine.* — Confirmatur: Consuetudo est optima legum interpretis, l. 37, ff. *de Legib.*, atqui consuetudine et praxi totius orbis Christiani habetur, quod regulares valide et licite practicent sua privilegia sacris canonibus Corpori Juris communis expresse adscriptis, dummodo concilii Tridentini sacris canonibus, et decretis in sensu infra ponendo non adversentur.

115. *Confirmatur ratione.* — Cur autem Pontifices in suis Bullis confirmatoriis adhibeant verba sacris canonibus, decretis. Ratio est, tum quia concilium Tridentinum constat canonibus et decretis: tum quia etiam ipsa decreta, et canones subinde vocat, uti patet ex sess. 14, *de Reformat.* in fine Procemii, ubi subsequenter decreta de Reformatione canones vocat illis verbis: « Sacrosancta synodus, hos qui sequuntur canones statuendos et decernendos duxit. »

116. *Per clausulam:* Dummodo decretis concilii Tridentini non adversentur, a confirmatione eximuntur illa duntaxat privilegia quæ a concilio Tridentino expresse sunt revocata. — Resp. II. Plures, iique classici doctores infra § seq. num. 139, citandi probabilissime; et solide defendunt, quod per præfatæ clausulæ verba illa: « Dummodo decretis concilii Tridentini non adversentur, » non intendant Pontifices eximere omnia et singula regularium privilegia, quæ concilio Tridentino, vel decretis illius qualitercunque adversantur, sed illa duntaxat, quæ a concilio expresse fuere revocata, qualia sunt omnia, quæ contraria sunt decretis sess. 25, *de Regularibus*, sicut et illa, quæ adversantur præcedentium sessionum decretis positis cum clausula non obstantibus privilegiis, vel simili; uti magis dicitur infra § seq. a n. 139. Ratio conclusionis est, quia hoc ipso, quod concilium Tridentinum aliqua decreta fecerit cum clausula non obstantibus privilegiis, seu alia simili clausula privilegiorum derogatoria, seu revocatoria; alia vero sine hujusmodi clausula, merito colligere licet, præfatam concilium Tridentinum quoad hæc decreta nullam clausulam privilegiorum revocatoriam, seu derogatoriam habentia non intendisse privilegia eis contraria revocare, sed potius intendisse ea relinquere in suo valore; alias frustra et superflue in aliquibus decretis apposuisset derogatoriam clausulam; atqui si intendit quoad memorata decreta, privilegia relinquere in suo valore, privilegia decretis

hujusmodi proprie non adversantur, uti consideranti patet; ergo.

117. *Confirmatur per argumenta. Remissive.* — Confirmatur ex Bulla Gregorii XIII, *Pium et utile*, et Bulla Pii V, *Etsi mendicantium*, per argumenta lib. I, tit. XI, n. 49 et 50 allegata: ex quibus colligitur quoque, quod Bulla Gregorii XIII, *Pium et utile*, nostris privilegiis etiam ideo non obsit quia idem Pontifex per aliam subsequentem constitutionem de novo concessit omnia et singula nostra privilegia olim concessa, non obstante sua, et aliorum prædecessorum revocatoria, uti patet ex Bulla n. 83, allegata, quæ aliquot annis post Bullam *In tanta*, emanavit, cum hæc jam 1573, illa vero anno 1575 fuerit edita.

118. *Confirmatur conclusio ulterius per doctrinam § seq. qua ostenditur concilium Tridentinum non revocasse omnia privilegia alicui ex suis decretis qualitercunque contraria, sed illa duntaxat, quæ in præcedenti conclusione allegavimus.*

119. *Quomodo intelligenda clausula? Dummodo non sint revocata.* — Quæritur VIII. Quomodo intelligenda sit, et quid importet clausula, Quatenus, et dummodo non sint revocata, vel sub aliqua revocatione comprehensa? Resp. Hanc clausulam id importare, et significare, quod Papa nolit confirmare privilegia, quæ per legem, constitutionem, vel decretum generale, aut speciale expresse, vel tacite fuere revocata, et de novo non amplius concessa, vel confirmata. Ita communis. Dicitur autem notanter, et de novo non amplius concessa, vel confirmata. Ratio est, quia etsi privilegia aliqua expresse, vel tacite per legem, aut decretum revocentur, tamen si de novo iterum conceduntur, præsertim cum clausula prioris revocationis derogatoria, a clausula, Dummodo non sint revocata, non afficiuntur, sed ea non obstante vere confirmari censentur. Ratio patet, quia cum talis nova concessio novam importet gratiam, novumque privilegium, consequenter a priori revocatione tale novum privilegium non afficiatur, ac postea, uti supponitur, necdum revocatum habeatur, nullatenus revocatum censetur, sicque sub clausula: Dummodo non sint revocata, minime comprehenditur, sed ea non obstante omnino confirmatur. Hinc ad ultimam revocationem, vel concessionem attendendum, et juxta illam dicta clausula intelligenda est.

DE REVOCATIONE PRIVILEGIORUM UT SIC, ET IN SPECIE DE ILLA, QUÆ FACTA EST A CONCILIO TRIDENTINO.

120. *Privilegium mere gratiosum subdito concessum potest a concedente, vel ejus successore iterum revocari ex justa causa. Solvitur instantia de donatione, a qua privilegium differt.* — Quæritur I. An quodlibet privilegium semel concessum possit denuo revocari a concedente, vel ejus successore? Resp. I. Privilegium mere gratiosum, sive omnino gratis a principe concessum subdito contra vel præter jus commune, potest a concedente, vel ejus successore revocari: valide quidem etiam absque alia causa, quamvis non licite, nisi justa causa interveniat. Felinus, in c. *Novit*, 13, *de Judic. numer.* 8. Sylvester, §. *Privilegium*, num. 10, dict. 7. Suarez, lib. VIII, *de Legib.*, cap. xxxvii, num. 2. Sanchez, *de Matrim.*, disp. 33, num. 5. Pirhing, h. t., num. 187, cum communi. Siquidem hæc est ordinaria natura privilegiorum maxime gratiosorum, ut sub tacita revocationis conditione dari soleant, juxta dicta n. 17, atque desumitur ex c. *Decret. de Regul. jur.* in 6, ibi: « Decet concessum a principe esse mansurum. » Nam ibidem ly decet, quantum ad principem ponitur proprie, ita ut decentiam importet, non necessitatem.

Nec obstat, quod donatio inter vivos semel perfecta et acceptata non amplius revocari possit, nisi ob gratitudinem donatarii, arg. cap. ult. *de Donation.*, cum Concordantiis, prout amplius dictum lib. III, tit. 24, *de Donation.* Resp. enim, esse disparitatem inter privilegium et donationem: nam vi donationis perfectæ et acceptatæ mox transit dominium rei donatæ in donatarium, e contra vero jus, quod cuipiam conceditur vi privilegii omnino gratis a principe concessi, seu mere gratiosi, non transit in dominium privilegiati, sed semper pendet a mera voluntate principis privilegium concedentis; ideoque ab illo revocari potest (non minus, ac lex a se, vel suo antecessore lata) valide quidem etiam sine causa, quamvis non licite ac decenter, adeoque non sine culpa saltem veniali. Pirhing, et doctores citati.

121. *Privilegium etiam mere gratiosum non subdito concessum revocari amplius nequit. Privilegia ab imperatoribus concessa Ecclesiis ne-*

queunt amplius revocari. — Dixi in conclusione notanter 1, privilegium subdito concessum. Nam privilegium concessum non subdito non potest revocari amplius per ipsum concedentem: quia postquam fuit acceptatum, transit in pactum, seu contractum, quo proprio dictum jus acquiritur privilegiato, quod non subdito auferri nequit, ut post Laymanum cit., cap. xxiii, num. 24, argumentatur Pirhing, h. t., num. 186. Sive, quia tale privilegium habet vim suam mox, cum pervenerit in notitiam privilegiati, arg. c. 1, § *Ex parte, De concession. præbend.* in 6. Et sic non potest amplius revocari, cum sit ei jus quæsitum, et concedens non sit dominus, seu superior, prout tenet et argumentatur Abbas in c. *Novit*, ille de judic., n. 23, postarchidiaconum, et Joan. Andream. Idem tenet Glossa in c. *Decet, de Reg. jur.* in 6, id exemplificans de privilegiis, quæ principes, et imperatores sæculares concesserunt Ecclesiis: quia (inquit) tale privilegium concessum non subdito est contractus ab initio voluntarius, sed ex post facto est necessitas. Ita loquitur Glossa. Excipit tamen Pirhing, h. t., n. 186, cum Felino, et Suarezio casum, quo privilegium postea vergeret in notabile damnum principis concedentis; quia tunc privilegium potest revocari; nam conditio hæc ex natura rei intelligitur inclusa in prima privilegii concessione.

122. *Nec privilegia remuneratoria, vel per modum pacti, vel contractus etiam subdito concessa.* — Dixi notanter 2, privilegium mere gratiosum, sive omnino gratis concessum. Siquidem privilegia etiam subditis data in præmium, seu remunerationem meritorum, aut præstitorum obsequiorum, item privilegia concessa per pactum, seu contractum onerosum (ut si princeps pretio accepto privilegium concedat), vel etiam facta per contractum lucrativum, v. g. per donationem absolutam cum translatione domini alicujus rei, vel juris (ut cum datur, seu donatur alicui castrum, vel jus alicujus vectigalis seu tributum) non amplius possunt revocari, neque subdito invito auferri, nisi ex gravi causa spectante ad bonum commune. Ita Pirh., h. t., n. 187. Engel, n. 22, ac alii passim. Ratio est, quia princeps tenetur servare pacta cum subditis inita: et quod datur in remunerationem præstitorum laborum, non censetur gratis datum, sed vim pacti habet; saltem si merita aliunde non erant debita, sed liberaliter exhibita, et talia, ut princeps

ex justitia commutativa quodammodo tenetur illa recompensare; si enim merita aliunde erant debita, consequenter privilegia intuitu illorum non ex justitia, sed liberaliter concessa, tunc juxta Donatum, tom. I, p. 4, tr. XII, q. 9, et alios ab eo citatos possunt revocari absque gravi causa bonum commune tangente.

123. Revocatio privilegiorum *alia est* tacita, *alia* expressa: et *hæc rursus alia* communis, *alia* extraordinaria. — Quæritur II. Quotuplex sit, quomodo fieri possit, ac soleat? Quorum, et quando facta censeatur revocatio privilegiorum? Resp. I. Cum Laymano, loc. cit., et aliis. Revocatio privilegii est duplex, una expressa, alia tacita. Prior seu expressa rursus est duplex, specialis videlicet, et generalis, sicque fieri potest et solet specialiter, et generaliter. Specialis est, quando hoc vel illud privilegium in specie revocatur. Generalis est, et generaliter fit, quando in genere omnia revocantur privilegia constitutioni, et decreto alicui contraria. Quod iterum dupliciter fieri potest, et solet, nempe vel per communem clausulam generalem dicendo: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » vel per aliam similiter generalem fortiosem tamen, et extraordinariam, dicendo: « Non obstantibus privilegiis quibuscunque sub quacunque verborum forma conceptis, » vel cum addito: « Etiam si eorum mentio ad verbum fieri deberet. »

124. *Per clausulam generalem communem, non obstantibus quibuscunque privilegiis, non censentur revocari privilegia in Corpore Juris clausa.* — Resp. II. Per clausulam communem generalem, non obstantibus quibuscunque privilegiis, legis publicæ insertam, absque alia expressa, et specifica mentione non tolluntur privilegia clausa in Corpore Juris, et certis personis concessa. Suarez, *de Legib.*, lib. VIII, cap. xxxviii, n. 4. Pirhing, h. t., n. 189. Engel, h. t., n. 21. Layman, loc. cit., n. 26, et alii passim, post Glossam in Authen. qua in provincia C. de Criminib. §. *Illic omni privilegio*. Rationem dant; tum quia privilegia in Corpore Juris non sunt simpliciter privilegia, sed etiam legis publicæ: tum quia correctio jarum est evitanda, quantum fieri potest, neque facile præsumenda, nisi clare exprimat, arg. c. *Cum expediat. de Elect.* in 6. Unde per generalem derogationem non censetur tolli jus speciale prius, habens rationem specia-

lem: alioquin si princeps id tollere voluisset, fecisset ejus mentionem specialem.

125. *Neque privilegia extra Corpus Juris, si fuere concessa cum clausula, quod revocata non censeantur, nisi expresse eorum fiat mentio. Bene tamen per clausulam extraordinariam: non obstantibus privilegiis sub quacunque forma conceptis: vel etiam eorum quorum specialis mentio fieri deberet.* — Resp. III. Insuper privilegia illa, quamvis in Corpore juris non contenta, quibus insertum est, quod revocata censi non debeant, nisi fiat specialis et expressa eorum mentio, aut de verbo ad verbum, vel alio consimili modo. Hæc, inquam, privilegia non censentur revocata per clausulam illam generalem, « Non obstantibus quibuscunque privilegiis: » bene tamen, si dicatur: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis sub quacunque verborum forma conceptis: » vel sic: « Etiam si de verbo ad verbum debeat de ipsis fieri mentio, » aut hujusmodi. Ita post Abbatem in c. *Cum instantia, de Censib.*, n. 5. Layman, loc. cit., n. 26, et alii doctores passim, patetque ex textu clausularum harum privilegiis vel revocationi eorum insertarum; hoc ipso enim, quod Pontifex privilegium concedens dicat, ei non derogari nisi specialis et expressa, aut de verbo ad verbum mentio eorum fiat, vult ei non derogari, nisi talis mentio fiat: et e contra, si idem, vel successor in revocatione dicat, privilegium revocari, etsi dictam clausulam habeat, intendit revocari non obstante tali clausula ergo.

126. *Per nullam ex prædictis clausulis revocantur privilegia per modum contractus, vel intuitu meritorum concessa.* — Resp. IV. Per nullam ex prædictis clausulam generalem censentur revocata privilegia per modum contractus concessa, vel in remunerationem meritorum, nisi saltem in genere addatur clausula, « Etiam si per modum contractus fuerint concessa, vel etiam meritorum intuitu. » Sanchez, *de Matrim.*, lib. VIII, disp. 33, n. 8. Suarez, *de Legib.*, lib. VIII, cap. xxxvii, n. 3. Donatus, tom. I, p. 4, tr. XIII, q. 9. Pirhing, h. t., n. 189, cum communi aliorum. Ratio est, quia cum juxta dicta n. 122, talia privilegia ordinarie revocari non possint, nisi ex causa gravi ad bonum publicum pertinente, revocata censi non debent, nisi specialiter exprimat. Accedit, quod talis revocatio cedat in præjudicium tertii, auferendo ei jus quæsitum, con-

equenter non præsumitur voluntas revocandi, nisi exprimat.

127. *Revocatio privilegiorum tacita quid sit, et quando fiat?* — Resp. V. Quantum nunc attinet ad tacitam revocationem privilegii, ea fit per actum principis directe contrarium, seu qui non potest subsistere sine revocatione privilegii antea concessi; dummodo possit præsumi, eum scire privilegium antea concessum, illiusque recordari, arg. l. *Idem Ulpianus, ff. de Excusationibus tutorum, etc.*, ac docent passim doctores, qui quoad hanc tacitam privilegiorum revocationem quasdam ponunt regulas, ex quibus est.

128. *Per decretum, vel legem aliquam universalem posteriorem non censentur revocari priora privilegia eidem contraria nisi in lege exprimat.* — Regula prima. Per legem generalem non censetur princeps velle derogare particularibus locorum, vel personarum, nec aliis in Corpore Juris communis non clausis, sed alia via, v. g. per speciale rescriptum, indultum, constitutionem, aut Bullam concessis privilegiis, nisi exprimat. Suarez, lib. VIII, *de Legib.*, cap. xxxix, n. 2. Layman, lib. I, tr. IV, cap. xxiii, n. 27. Pirhing, h. t., n. 191. Abbas, et alii canonistæ, in c. 1, et c. *Cum ordinem de rescript.*, cum Glossa in c. *Veniens, 19, de Præscript.*, arg. c. *Veniens, et cap. 1, de Constitut.* in 6, ac notat Glossa, *ibid.*, communiter recepta. Ratio est, quia princeps, vel Papa præsumitur non habere notitiam talium privilegiorum in Corpore Juris non clausorum.

129. *Vel nisi privilegium sit in Corpore Juris clausum.* — Aliud est de privilegiis in Corpore Juris clausis; cum enim princeps censetur jura communia in scrinio pectoris sui habere, præsumitur etiam scire, consequenter revocare privilegium in Corpore Juris clausum, si legem generalem eidem contrariam addit, uti bene advertunt doctores citati.

130. *Si contra privilegium impetratur rescriptum, nulla facta illius mentione, rescriptum est subreptitium.* — Regula secunda. Si contra privilegium prius concessum impetretur ab alio novum privilegium, vel rescriptum contrarium, nulla facta mentione prioris, censebitur hoc posterius esse subreptitium, adeoque invalidum, arg. c. *Cum ordinem, 6, de Rescript.* juncto c. *Ex parte, il. 1, de Officio delegati* et amplius declarat Glossa *fin. in c. 1, de Rescriptis.*

131. *Nisi privilegium sit generale, et posterius speciale.* — Fallit tamen hæc regula, si prius privilegium fuit generale, posterius vero speciale, arg. c. 1, *de Rescriptis, et c. Dudum. § Non igitur, de Præbend.* in 6. Si quidem generi per speciem derogatur, ut habet *Reg. 34, jur.* in 6, ac notatur citatis locis. Sed hoc ipsum limitat Engel, h. t., num. 21, nisi per speciale privilegium alteri in jure quæsito grave præjudicium oriretur, arg. c. *Ex tua, de Filis presbyterorum.*

132. *Per sententiam privilegio contrariam non revocatur, sed ut nullum reprobatur privilegium.* — Regula tertia. Per sententiam latam a principe contra privilegium non revocatur privilegium, sed potius reprobatur; id est, tanquam subreptitium, vel alias infirmum rejicitur, non autem tanquam prius validum aufertur, seu revocatur, arg. c. *Suborta, de Sentent. et re judicat.*

133. *Si revocatio privilegii fit per legem aliquam generalem, statim a tempore promulgationis habet effectus.* — Quæritur III. Quo tempore revocatio privilegii habeat vim suam, sive effectum? Resp. I. Quando revocatio privilegii, indulgentiarum, vel hujusmodi gratiarum, fit per legem communem, sufficit ad ejus validitatem legitima promulgatio dictæ legis, ita ut in publicam notitiam devenire possit, neque opus est, eam singulorum auribus inculcare, arg. c. 1, *de Postulation. prælatorum, et cum aliis Layman, lib. I, tr. IV, cap. xxiii, num. ultim.* Unde quamvis aliqui in particulari adhuc, et quidem invincibiliter ignorent legem, seu ejusmodi revocationem privilegii, tamen illud amplius non proderit, neque valide quis eo utetur, uti bene notat Pirhing, h. t., n. 197.

134. *Si vero fit ab homine privatim, primum tunc valet, quando innotescit privilegiato.* — Resp. II. Si tamen revocatio privilegii fit ab homine, sive privatim, et non per legem communem, non prius ipsa habet effectum, antequam revocatio illa privilegii, aut alterius gratiæ deveniat ad notitiam privilegiati. Ita citati auctores et alii communiter. Ratio est, tum quia alioquin possent oriri plurima incommoda; ut si episcopus dedisset simplici sacerdoti licentiam assistendi matrimonio, eamque revocaret inscio illo sacerdote; tum quia id ipsum habetur l. *Si forte, ff. de Officio præsidis, ibi: « Si forte Præses provinciæ manumiserit, vel tutorem dederit, priusquam cognoverit successorem advenisse, erunt et hæc rata. »*